

Monumentnummer*: 531634

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 12 september 2014
Kadaster deel/nr 82643/81

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Houten Houten Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Houten Fort Honswijk

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Houten	I			2552
Houten	I			2553

Omschrijving**

Cluster 61. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

Aan de keelzijde van het zuidwestelijk bastion van het fort gelegen FORTWACHTERSWONING als militair dienstgebouw. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijke woning tevens een andere functie, zoals die van sluis- of brugwachterswoning. Voor wat betreft de locatie van een wachterswoning bestaat geen duidelijke standaard, zowel binnen als buiten het eigenlijke fort komt voor, maar gewoonlijk wel aan de keelzijde ervan. De vorm was niet standaard en ook het toegepaste bouw materiaal varieert, maar dit bestaat gewoonlijk uit baksteen en / of hout. De fortwachterswoning van Fort Honswijk ligt binnen de gracht van het fort. In de gevelopeningen zijn overwegend relatief moderne kunststof kozijnen aangebracht. Een aanbouw tegen zuidoostzijde heeft geen monumentale betekenis.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De FORTWACHERSWONING (1878) van Fort Honswijk is gelegen aan de keelzijde van het zuidwestelijke bastion. De op rechthoekige plattegrond gebouwde woning telt één bouwlaag onder een met gesmoorde holle pannen gedekt zadeldak. De dakgoten rusten op gemetselde klossen. Op de nok twee schoorstenen met decoratief metselwerk. Gevels boven het iets uitgemetselde trasraam uitgevoerd in grauwe baksteen en in de langszijden verlevendigd met banden gele baksteen ter hoogte van boven- en onderdorpels. Enkele oorspronkelijke vensters met boogtrommel en siermetselwerk. In ontlastingsbogen aanzet- en sluitstenen. In achtergevel (zuidwestzijde) zes vensterassen. De kopgevels zijn als trapgevels uitgevoerd met in de top uitkragende pinakels op natuurstenen kraagsteen; kopgevels zijn voorzien van muurankers met krulwerk. Deze detaillering komt slechts zelden voor bij bouwwerken die deel uitmaken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en ze vertegenwoordigen daarom zeldzaamheidswaarden.

Waardering

De FORTWACHERSWONING op Fort Honswijk is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit de periode 1871-1886, namelijk een fortwachterswoning uit 1878, die als uitvloeisel van de modernisering van het fort tot stand werd gebracht.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.

* Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een verdedigingswerk ingerichte wachterswoning; het onderdeel vertegenwoordigt zeldzaamheidswaarde vanwege de beide als trapgevels uitgevoerde kopgevels.

* Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering, alsmede diverse onderdelen - maar niet alle vensters in originele vorm - intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument